

**A MAB akkreditációs elvárásai,
SZAKMAI BÍRÁLATI SZEMPONTJAI (SzBSz)
alapképzési szak/szakirány létesítésének, képzési és kimeneti követelményeinek
(KKK) véleményezésében**

Hatályos: 2017. január 1-től

Tartalom:	Oldal
I. AZ ALAPKÉPZÉSI SZAK LÉTESÍTÉSÉNEK INDOKOLTSÁGA	1
II. A SZAK tervezett KÉPZÉSI ÉS KIMENETI KÖVETELMÉNYEI	2
Melléklet: Az alapképzésben szerezhető végzettségi szint jellemzői	3

Jogsabályi háttér:

A MAB az alapképzési szakok létesítése szakmai bírálati szempontjainak (SzBSz) összeállításánál kiindulási alapként tekinti a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény vonatkozó rendelkezéseit és a **139/2015. (VI. 9.) Korm. rendelet** (a felsőoktatásban szerezhető képesítések jegyzékéről és új képesítések jegyzékbe történő felvételéről) vonatkozó előírásait, különösen az **5. Alapképzési és mesterképzési szak és a szakon szerezhető szakképzettség felsőoktatási képesítési jegyzékbe történő felvételének kezdeményezése** fejezet alábbi pontját:

7. § (1) A Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottság véleményt nyilvánít arról, hogy

a) a létesítési dokumentum **szakmai véleményeire**¹ is figyelemmel, indokolt-e a szak létesítése,
b) a képzési és kimeneti követelmény alapján, a szakon a szakképzettség megszerzésével szerezhető tudás követelményei - a tudás, a képesség, attitűd, illetve az autonómia és felelősség jellemzői - megfelelnek-e az MKKR adott besorolási szintjén meghatározott minimális követelményeknek, és ez alapján a szakra meghatározott képzési és kimeneti követelmények - az oklevelek hazai és külföldi megfeleltethetőségét is figyelembe véve - várhatóan megfelelő színvonalú kibocsátást biztosítanak-e.

(2) A Felsőoktatási Tervezési Testület arról ad véleményt, hogy munkaerő-piaci, foglalkoztatási szempontból indokolt-e a szak felsőoktatási képesítési jegyzékbe történő felvétele.

¹ **139/2015. (VI. 9.) Korm. rend. 6. § (1)....**

(2) A létesítési dokumentumnak tartalmaznia kell:

.....

e) alapképzési szak létesítése esetén a Magyar Rektori Konferencia képzési terület szakszerkezetének módosítására vonatkozó álláspontját;

f) a szakképzettség várható foglalkoztatási területén illetékes országos gazdasági kamara, országos ágazati, szakmai kamara véleményét;

g) a Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottság 7. § (1) bekezdése szerinti véleményét;

h) a Felsőoktatási Tervezési Testület 7. § (2) bekezdése szerinti véleményét;

I. AZ ALAPKÉPZÉSI SZAK² LÉTESÍTÉSÉNEK INDOKOLTSÁGA

A szak(szakirány) létesítése – a **megismert szakmai véleményekre¹ is figyelemmel** – akkreditációs szempontból is **indokolt**, amennyiben –

- 1. Önálló alapképzési szakként** (vagy annak **szakirányaként**) indokolt a létesítése, azaz a program szakmai tartalma és képzési célja a meglévő, rokonítható alapképzési szakokétól **karakteresen eltér**, azaz **más kimeneti kompetenciákra** fókuszál, **más szakképzettséget ad**.
- Valószínűsíthető az adott szakképzettséget igazoló **oklevelek hazai és külföldi megfeleltethetősége**:
 - a) A szak létesítése **figyelemmel** van a felsőoktatás ismert **nemzetközi trendjeire**.
 - b) **Megalapozott** a szakképzettségnek az európai, illetve a hazai **képesítési keretrendszer** (EKKR, ill. MKKR) szerinti **6. szintbe sorolása³**.
- Pedagógus szakképzettséget adó szak létesítése esetén:⁴**
Illetékes szakmai szervezet véleménye támassza alá, hogy a szak és a szakképzettség, valamint a képzési és kimeneti követelmények és az abban meghatározott, a szakképzettség megszerzésével szerezhető tudás a köznevelés rendszerébe illeszkedő, szükséges, és a Nemzeti alaptantervvel⁴ összhangban levő.

² **Nftv. 15. § (3)** Az alapképzésben alapfokozat (*baccalaureus, bachelor of science, bachelor of profession, bachelor of arts*) és szakképzettség szerezhető. Az alapfokozat a felsőoktatás egymásra épülő képzési ciklusainak az első felsőfokú végzettségi szintje, amely feljogosít a mesterképzés megkezdésére. A képzési és kimeneti követelmények határozzák meg, hogy milyen szakképzettséget lehet szerezni az alapképzésben. A gyakorlatigényes alapképzési szakokon legalább a 85. § (3) bekezdésében meghatározott időtartamú szakmai gyakorlatot (a továbbiakban: szakmai gyakorlat) kell szervezni. A szakmai gyakorlat teljesítése feltétele a záróvizsgára bocsátásnak. Az alapképzésben legalább száznyolcvan kreditet kell és legfeljebb kétszáznegyven kreditet lehet teljesíteni. A képzési idő legalább hat, legfeljebb nyolc félév.

³ Lásd a mellékletet („Az alapképzésben szerezhető végzettségi szint jellemzői”)

^{*} Nemzetközi közös képzés, azaz magyar és külföldi felsőoktatási intézmények közös képzésének létesítése esetén nem előírás.

⁴ pontosabban: a NAT feladatellátásra, illetve az adott műveltségterületre vonatkozó követelményeivel

II. A SZAK tervezett KÉPZÉSI ÉS KIMENETI KÖVETELMÉNYEI

1. Az alapképzési szak és a megszerezhető szakképzettség(ek) **megnevezése** legyen összhangban.
2. A szakon (szakirányon) megszerezhető **szakképzettséget** az előírt **kompetencia-elemek** (*tudás, képesség, attitűd, autonómia és felelősség*) az **MKKR 6. szintjének megfelelően²**, a **képzés céljával összhangban és egyértelmű, tömör, szakszerű megfogalmazásban** írják le.
3. Az **előírt kompetencia-elemekkel** legyenek **összhangban** a meghatározó **tudományágak**, ill. **szakterületek**, amelyekből a szak felépül, és **informatív módon** (pl. *a nagyobb szakterületi komponensek közötti kreditarány megadásával*), a **képzési program, tanterv összeállításához irányadóan kerüljenek megadásra**.
4. A szak jelzett **orientációja⁵** legyen összhangban a megadott képzési szakmai tartalmakkal és kompetenciákkal, a **képzés céljának elérését** – benne a továbblépésre való felkészítést is – megfelelően szolgálja.
5. A tervezett **képzési idő** (kredit, félév) a jelzett szakmai tartalmak, kompetenciák elsajátítására legyen megfelelő, elegendő.
6. A szak a jelzett **képzési területbe** diszciplinárisan, szakmai tartalmát illetően illeszkedjen.

Összegző elvárás a MAB szakértői vélemény-tartalmára a KKK-ról – a jogszabályban⁶ előírtak értelmében:

- A szakon a szakképzettség megszerzésével szerezhető **szakmai tudás-tartalmak** – a tudás, a képesség, attitűd, illetve az autonómia és felelősség jellemzői – **feleljenek meg az MKKR 6. besorolási szintjén meghatározott minimális követelményeknek**.
- Ez alapján a szakra meghatározott képzési és kimeneti követelmények – az oklevelek hazai és külföldi megfeleltethetőségét is figyelembe véve – **várhatóan megfelelő színvonalú kibocsátást** tudjanak biztosítani az adott képzési terület e szakján.

⁵ A **18/2016.** (VIII. 5.) EMMI rendelet "4. § Az alap- és mesterképzési szakokon, felsőoktatási szakképzésekben a szak, szakképzés orientációja a képzési program jellege alapján lehet:

a) *kiemelten elméletigényes*, amelyben a gyakorlati jellegű ismeretátadáshoz képest az elméleti jellegű ismeretátadás aránya 70-80 százalék,

b) *elméletorientált*, amelyben a gyakorlati jellegű ismeretátadáshoz képest az elméleti jellegű ismeretátadás aránya 60-70 százalék,

c) *kiegyensúlyozott*, amelyben a gyakorlati jellegű ismeretátadáshoz képest az elméleti jellegű ismeretátadás aránya 40-60 százalék;

d) *gyakorlatorientált*, amelyben az elméleti jellegű ismeretátadáshoz képest a gyakorlati jellegű ismeretszerzés aránya 60-70 százalék,

e) *kiemelten gyakorlatigényes*, amelyben az elméleti jellegű ismeretátadáshoz képest a gyakorlati jellegű ismeretszerzés aránya 70-80 százalék."

⁶ Ld. **139/2015.** (VI. 9.) Korm. rend. **7. §** (1) b)

Melléklet: bírálati segédlet alapképzési szak létesítésének véleményezéséhez, MKKR szintbesorolása megfelelőségének megállapításához

Kivonat az „1. melléklet a 18/2016. (VIII. 5.) EMMI rendelethez” jogszabályból:

A VÉGZETTSÉGI SZINTEKET LEÍRÓ ÁLTALÁNOS JELLEMZŐK, KOMPETENCIÁK**2. Az alapképzésben szerezhető végzettségi szint jellemzői**

Alapképzésben alapfokozatot az szerezhet, aki rendelkezik a következő tudás, képesség, attitűd, illetve autonómia és felelősség kompetenciákkal:

a) tudása

- Átfogóan ismeri az adott képzési terület tárgykörének alapvető tényeit, irányait és határait.
- Ismeri a szakterületéhez kötődő legfontosabb összefüggéseket, elméleteket és az ezeket felépítő fogalomrendszert.
- Ismeri szakterülete fő elméleteinek ismeretszerzési és probléma-megoldási módszereit.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó mesterképzésbe való belépéshez.
- Átfogóan ismeri a szakterületéhez kapcsolódó jogi szabályozást, az etikai normákat.
- Rendelkezik azzal a tudással, azokkal a képességekkel, attitűdökkel, amelyek szakmáját az állampolgári műveltség meghatározott köréhez kötik.

b) képességei

- Ellátja a szakképzettségének megfelelő munkakört.
- Elvégzi a szakterülete ismeretrendszerét alkotó diszciplínák alapfokú analizisét, az összefüggések szintetikus megfogalmazását és adekvát értékelését.
- Szakterülete eljárásrendjét, legfontosabb elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát feladatai végrehajtásakor alkalmazza.
- Megérti és használja szakterületének jellemző online és nyomtatott szakirodalmát magyar és idegen nyelven, rendelkezik a hatékony információkeresés és -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.
- Megért, illetve értelmez összefüggő szövegeket, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegeket, táblázatokat, adatsorokat, vizuális szövegeket mozgó-, állóképeket, térképeket, diagramokat.
- Rutin szakmai problémákat azonosít, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges elvi és gyakorlati hátteret, azokat standard műveletek gyakorlati alkalmazásával megoldja.
- Megtervezi és megszervezi saját önálló tanulását, ahhoz a hozzáférhető források legszélesebb körét használja.
- Munkahelye erőforrásaival gazdálkodik, felhasználva szakmai tudását.

c) attitűdje

- Vállalja és hitelesen képviseli szakmája társadalmi szerepét, alapvető viszonyát a világhoz.
- Nyitott szakmája átfogó gondolkodásmódjának és gyakorlati működése alapvető jellemzőinek hiteles közvetítésére, átadására.
- Nyitott a szakterületén zajló szakmai, technológiai fejlesztés és innováció megismerésére, elfogadására, hiteles közvetítésére.
- Törekszik arra, hogy önképzése a szakmai céljai megvalósításának egyik eszközévé váljon.
- Komplex megközelítést kívánó, illetve váratlan döntési helyzetekben is a jogszabályok és etikai normák teljes körű figyelembevételével hozza meg döntését.
- Törekszik arra, hogy a problémákat lehetőleg másokkal együttműködésben oldja meg.
- Folyamatos személyes tanulását a közjó szolgálatában értelmezi.

d) autonómiája és felelőssége

- Váratlan döntési helyzetekben is önállóan végzi az átfogó, megalapozó szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Szakmai útmutatás alapján végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Önállóan végzi munkáját tevékenysége kritikus értékelése és folyamatos korrekciója mellett.
- Felelősséggel részt vállal szakmai nézetek kialakításában, indoklásában.
- A szakterülete megalapozó nézeteit felelősséggel vállalja.
- Önálló továbbtanulással vagy szervezett továbbképzések segítségével meglévő készségeit fejleszti és olyan új kompetenciákat sajátít el, amelyek segítségével alkalmassá válhat egy szervezeten belül felelősségteljes munkakör vállalására.